

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Rutgers - Westra, Erika

Kenmerk

Z.25.527980 / D.26.2094672

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Nota Samenwerken

Voorgesteld besluit

1. Vaststellen van de Nota Samenwerken 2026 - 2029

Inleiding

De rekenkamer heeft op 29 juli 2024 een rapport uitgebracht naar aanleiding van een onderzoek naar de rol van de gemeenteraad bij gemeenschappelijke regelingen. In het rapport beveelt de Rekenkamer aan de nota Samenwerken uit te voeren en eigenaarschap in de gemeentelijke organisatie te organiseren ten aanzien van verbonden partijen. Voor de gemeenteraad beveelt de Rekenkamer aan te bepalen op welke wijze de raad gebruik maakt van de mogelijkheden die de Wet gemeenschappelijk regelingen biedt om de grip op verbonden partijen te versterken.

Uw raad heeft op 26 september 2024 besloten het college van B&W opdracht te geven een plan van aanpak met betrekking tot de aanbevelingen op te stellen met daarin een proces om te komen tot een actualisatie van de nota Samenwerken. En in dat proces ook mee te nemen hoe de raad te betrekken bij niet-gereguleerde vormen van samenwerking en hierover het gesprek aan te gaan met (een vertegenwoordiging van) de raad. Het Rekenkamerrapport, het raadsbesluit en de reactie van het college heeft geleid tot de volgende opdracht voor de gemeentelijke organisatie met als doel de bestuurlijke, inhoudelijke en financiële grip op verbonden partijen door college en raad te versterken:

1. Ontwerp een proces, waarin door college en raad meer grip op verbonden partijen kan worden uitgeoefend, waarin risico's voor de gemeente beter beheerst kunnen worden en waarin gemeenteraad en college meer en beter invloed kunnen uitoefenen op het beleid en de activiteiten van verbonden partijen en niet- gereguleerde vormen van samenwerking.
2. Zorg voor richtinggevende input door de gemeenteraad. Een kader daarbij is het besluit van de gemeenteraad van 23 maart 2023 ten aanzien van lokale democratie en gemeenschappelijk regelingen.
3. Het bovenstaande leidt tot een geactualiseerde nota Samenwerken die wordt vastgesteld door het college en de gemeenteraad.
4. Zorg ervoor dat het eigenaarschap inclusief monitoring ten aanzien van verbonden partijen en de uitvoering daarvan goed in de organisatie belegd is.

Ad 1, 2 en 3

Onderdeel van deze nota is een afwegingskader, waaraan getoetst wordt of nieuwe samenwerkingsverbanden wenselijk zijn en in welke vorm dat zou moeten gebeuren. Het afwegingskader helpt om tot een integrale besluitvorming voor het aangaan en/of het toetsen van

samenwerkingsverbanden te komen. Op basis van bovenstaande is de visie van Heerenveen op samenwerken als volgt:

Samenwerken is een middel om publieke belangen effectief te behartigen en geen doel op zich. We kiezen samenwerkingsvormen bewust, sturen actief en evalueren regelmatig om grip en kwaliteit te waarborgen. Daarbij geven we de voorkeur aan publiekrechtelijke samenwerking en handelen transparant en doelmatig.

In de nota is opgenomen dat er diverse momenten zijn waarbij uw raad wordt geïnformeerd en dus grip kan uitoefenen op verbonden partijen:

- In de jaarlijkse P&C cyclus van de gemeente zijn er twee vaste momenten waarbij de raad wordt geïnformeerd over verbonden partijen, namelijk bij de begroting en de jaarrekening in de paragraaf samenwerken.
- Voor verbonden partijen die vallen onder de Wgr worden de kadernota, begroting en jaarstukken van de Gemeenschappelijke regeling aan de raad verstrekt met de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.
- Bij tussentijdse ontwikkelingen geeft de portefeuillehouder een mondelinge toelichting voorafgaand aan de raads- of commissievergadering.
- Op initiatief van de Raad dan wel het College kan een infosessie en/of dialoogsessie worden georganiseerd.

Ad 4.

Onder verantwoordelijkheid van het College wordt een 'Uitvoeringsregeling verbonden partijen' opgesteld waarin eigenaarschap inclusief monitoring ten aanzien van verbonden partijen en de uitvoering daarvan wordt beschreven.

Beoogd effect

De bestuurlijke, inhoudelijke en financiële grip op verbonden partijen door college en raad te versterken.

Argumenten

1 Vaststellen van de nota Samenwerken 2026 - 2029

1.1 Op basis van artikel 22 van de Financiële verordening biedt het College de raad minstens eens in de vier jaar de Nota verbonden partijen (of Nota Samenwerken) aan. De huidige nota is vastgesteld in 2019 en had geen einddatum.

1.2 Deze nota gaat in op de algemene beleidskaders voor samenwerking en specifiek op verbonden partijen. De nota biedt een leidraad voor zowel de ambtelijke organisatie als het gemeentebestuur bij het opzetten en monitoren van samenwerkingsverbanden die maximaal bijdragen aan de lokale bestuurlijke ambities, actief sturen op risico's en waar nodig meebewegen met bijgestelde kaders en benodigde bezuinigingen. De nota bevat kaders en richtlijnen voor het beleid ten aanzien van samenwerking. Het gaat hierbij ook om de zogenaamde governance: hoe vinden we dat moet worden gestuurd, beheerst, toezicht gehouden en verantwoord? Welk instrumentarium hebben we daarvoor beschikbaar en wat vraagt dat van ons.

1.3 In de hoofdstukken 3, 4 en 5 van de nota zijn uitgangspunten opgenomen over (vormen van) samenwerken en over hoe de vertegenwoordiging in een verbonden partij eruit ziet voor de gemeente Heerenveen. In hoofdstuk 6 van de nota zijn uitgangspunten opgenomen over hoe we als gemeente Heerenveen risicogericht sturen op verbonden partijen en zo een effectieve samenwerking en beheersing realiseren.

1.4 Voldoen aan wet- en regelgeving.

De wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), die per 1 juli 2022 in werking zijn getreden, hebben als voornaamste doelstelling om de positie van gemeenteraden binnen gemeenschappelijke regelingen te versterken. Deze veranderingen zijn in drie belangrijke categorieën te verdelen:

- Versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
- Introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
- Verbetering van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

Risico's of kanttekeningen

Kanttekeningen

1.1 Afwegingskader

Het in deze nota opgenomen afwegingskader is een goed handvat om tot een weloverwogen en onderbouwde afweging te komen of we een taak zelf gaan uitvoeren of dat we wellicht gaan samenwerken in een verbonden partij. Echter, de best passende juridische vorm is per samenwerking afhankelijk en vraagt maatwerk en om juridisch advies/ onderbouwing.

1.2 Niet-gereguleerde vormen van samenwerking

In diverse stukken van de gemeente Heerenveen komt deze term of de term "gemeenschappelijk orgaan zonder rechtspersoonlijkheid" naar voren. Er is geen definitie voor deze term binnen het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Gemeentewet. In deze nota Samenwerken is dan ook het volgende aangegeven over deze samenwerking:

Bij nieuwe ongereguleerde samenwerkingsvormen wordt de raad vooraf geïnformeerd over de vorm en inhoud van de samenwerking en over de wijze waarop de raad vanaf dat moment geïnformeerd blijft om zo grip te behouden op deze samenwerkingsvormen. Inhoudelijke verantwoording vindt plaats in de thema's en /of programma's.

Communicatie en participatie

Financiën

Het vaststellen van de nota heeft geen directe financiële gevolgen.

NB: Een groot deel van de gemeentelijke financiële middelen worden via verbonden partijen ingezet. In de jaarlijkse P&C cyclus van de gemeente zijn er twee vaste momenten waarbij de raad wordt geïnformeerd over verbonden partijen, namelijk bij de begroting en de jaarrekening in de paragraaf samenwerken.

Bijlagen

Nota Samenwerken 20260-2029 ("Grip op verbonden partijen")